

**Συνδημιουργία / συνδιαμόρφωση της δημόσιας πολιτικής: μια
προοπτική για τους ευρωπαϊκούς ενδιαφερόμενους φορείς της
Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας**

Το έγγραφο εργασίας του RIPESS EUROPE

Σεπτέμβριος 2017

Περίληψη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε μια ιστορική στιγμή, αντιμέτωπη με κοινωνικές και πολιτικές προκλήσεις τις οποίες τα κράτη μέλη της, πρέπει να ξεπεράσουν για να οικοδομήσουν ένα κοινό μέλλον. Οι έννοιες όπως η οικονομική πρόοδος, η κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και η κοινωνική δικαιοσύνη πρέπει να συζητηθούν υπό το πρίσμα των προσεχών φάσεων της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, με μεγαλύτερη εξειδίκευση στους οριζόντιους μηχανισμούς για την υλοποίηση των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης του σχεδίου των Ηνωμένων Εθνών 2020-2030 για την ευρωπαϊκή ανάπτυξη.

Η πρόκληση είναι να επαναπροσδιοριστεί η οικονομική δραστηριότητα ενσωματωμένη σε ένα μοντέλο που θα εξυπηρετεί την προσέγγιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το RIPESS υποστηρίζει την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας με βάση ένα μοντέλο κοινωνικής καινοτομίας που συνδυάζει δύο μητρώα δημοκρατικής συμμετοχικής αλληλεγγύης: το ένα βασίζεται στην ισότιμη αμοιβαιότητα και το άλλο στη δημόσια ανακατανομή. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη να δοθεί πολύ πιο ενεργή στήριξη στις πρωτοβουλίες της Κ.Α.Ο ως πολιτικό σχέδιο κοινωνικού μετασχηματισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Τα δίκτυα της Κ.Α.Ο πρέπει να προσδιοριστούν και να προσκληθούν να συμμετάσχουν στη συζήτηση σε όλες τις πτυχές της δημόσιας πολιτικής και των κανονιστικών ρυθμίσεων, δεδομένων των σημαντικών αναγκών για προσαρμοσμένους μηχανισμούς υποστήριξης που απαιτούνται για την ενίσχυση

των τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών στην ικανότητά τους να αναπτύξουν ανθεκτικές ευκαιρίες για μια πραγματική αειφόρο ανάπτυξη.

Υποστηρίζουμε την εδραίωση αντιπροσωπευτικών, συμμετοχικών και εκλαϊκευτικών δημοκρατιών βασισμένων στην έκφραση των συλλογικών αναγκών και σε μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα, η πολυφωνική δημοκρατία να συνδέεται με μια πολυφωνική οικονομία. Πρέπει να κινητοποιηθούν όλες οι μορφές κοινωνικής καινοτομίας για τη διαφυλαχθεί η κοινωνική ένταξη, η ενσωμάτωση και η συνοχή στην Ευρώπη. Για όλους τους υφιστάμενους οικονομικούς τομείς απαιτείται μια οριζόντια προσέγγιση για την Κ.Α.Λ.Ο, προκειμένου να συμπεριληφθούν συγκεκριμένοι κανονισμοί που προωθούν μη κερδοσκοπικές πρωτοβουλίες με βάση την κοινωνία των πολιτών και την συλλογική επιχειρηματικότητα. Ο εσωτερικός διάλογος και οι διαπραγματεύσεις για την τομεακή ρύθμιση θα πρέπει να στοχεύουν και να συμβάλλουν στην εφαρμογή δικαιότερων μηχανισμών αναδιανομής και αμοιβαιότητας στους εν λόγω τομείς, καθώς και σε καινοτόμους τρόπους δημοκρατικής ρύθμισης των οικονομικών δραστηριοτήτων των πολιτών.

Ορισμένες συγκεκριμένες δημόσιες πολιτικές πρέπει να αναπτυχθούν για τις πρωτοβουλίες της Κ.Α.Λ.Ο που να θεωρούνται ως το πεδίο δράσης για μια συνολική αντίληψη: η ανάπτυξη της εκπαίδευσης της Κ.Α.Λ.Ο, η αρχική εκπαίδευση, η επαγγελματική εκπαίδευση και η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελούν μια σημαντική πτυχή, καθώς και η υποστήριξη τοπικών πρωτοβουλιών που αναπτύσσουν ειδικούς μηχανισμούς διακυβέρνησης, η υποστήριξη του συντονισμού και τις επενδύσεις στην Έρευνα και Ανάπτυξη.

Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε προγράμματα χρηματοδότησης που υλοποιούν στόχους για βιώσιμη ανάπτυξη με στόχο την επίτευξη κοινωνικής δικαιοσύνης, ισότητας σε εδαφικό επίπεδο και δίκαιης ανακατανομής όλων των μέσων και πλούτου και προωθώντας πιο συγκεκριμένα τις απαραίτητες δημόσιες υπηρεσίες, καθώς και την υποστήριξη διαδικασιών και μηχανισμών συνεργασίας.

Καινοτόμοι τρόποι δημοκρατικής ρύθμισης και ρύθμισης των οικονομικών δραστηριοτήτων των πολιτών θα πρέπει να υλοποιηθούν μέσω μιας διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ δημόσιων αρχών και οργανωμένων πολιτών, καθώς και μέσω

δημόσιων πολιτικών που επιτρέπουν την αυτοδιαχειριζόμενη οικονομική και συνεργατική οργάνωση.

Πίνακας περιεχομένων

1. Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία ως πολιτικό σχέδιο για τον κοινωνικό μετασχηματισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο
2. Κοινωνική καινοτομία και συλλογική αλληλεγγύη: ένα μετασχηματιστικό σενάριο για ένα κοινό ευρωπαϊκό μέλλον
  - 2.1. Κοινωνική καινοτομία με βάση την ισότιμη αμοιβαιότητα και τη δημόσια ανακατανομή: μια γενική προοπτική για την ευρωπαϊκή δημόσια πολιτική
  - 2.2. Δημόσιες πολιτικές προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες της Κ.Α.Λ.Ο και στην “οικονομική υπηκοότητα”
3. Επόμενα βήματα σχετικά με την ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία ως πολιτικό σχέδιο κοινωνικού μετασχηματισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε μια ιστορική στιγμή, αντιμέτωπη με κοινωνικές και πολιτικές προκλήσεις τις οποίες τα κράτη μέλη πρέπει να ξεπεράσουν για να οικοδομήσουν ένα κοινό μέλλον. Έννοιες όπως η οικονομική πρόοδος, η κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και η κοινωνική δικαιοσύνη πρέπει να συζητηθούν υπό το πρίσμα των προσεχών φάσεων της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, με μεγαλύτερη εξειδίκευση στους οριζόντιους μηχανισμούς για την υλοποίηση των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών 2020-2030 που θα γίνουν βάση και για την ευρωπαϊκή ανάπτυξη.

Πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν επίσης αναπτύξει ειδικές νομοθεσίες και δημόσιες πολιτικές στα πλαίσια της Κ.Α.Λ.Ο. Αυτό κυμαίνεται από τοπικό-περιφερειακό έως σε εθνικό επίπεδο ρύθμισης, συμπεριλαμβανομένης και της συνταγματικής αναγνώρισης. Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα ορισμών για αυτό το πεδίο δράσης, από τον

κλασικό «τρίτο τομέα» έως τον πιο πολιτικό ορισμό για τους εμπλεκόμενους φορείς της Κ.Α.Λ.Ο, συμπεριλαμβανομένης μιας ποικιλίας νομικά αναγνωρισμένων οντοτήτων - όπως οι συνεταιρισμοί, οι εταιρείες αμοιβαίας αλληλοβοήθειας (mutual societies), ενώσεις κ.λπ. Αυτές οι δράσεις έχουν ισχύ τόσο από μικροοικονομική όσο και από μακροοικονομική άποψη και περιλαμβάνει έννοιες όπως οι μη κερδοσκοπικές οικονομικές δραστηριότητες, τα κοινά και η κοινότητα, η τοπική ανάπτυξη κλπ. Αυτές οι ποικίλες προσεγγίσεις περιλαμβάνουν μια πλούσια σειρά θεωρητικών προσεγγίσεων που αντανακλούν την τρέχουσα και σύγχρονη πολιτική της κοινωνίας, των κοινωνικών κινημάτων και των κινητοποιήσεων, καθώς και των ιστορικών αλλαγών και κοινωνικοί ορισμοί όπως η ενεργή αλληλεγγύη που αποτελούν απάντηση στον νεοφιλελευθερισμό.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι επικίνδυνο σε ευρωπαϊκό επίπεδο να περιοριστεί η Κ.Α.Λ.Ο σε μια επιπλέον αλλά απλουστευτική έννοια όπως ο «τρίτος τομέας» απλά την περιορίζει στην κοινωνική ένταξη από οικονομική άποψη. Αυτό θα μείωνε την έννοια της Κ.Α.Λ.Ο σε έναν φορέα άσκησης πίεσης από θεσμική και πολιτική άποψη. Η Κ.Α.Λ.Ο πρέπει να αναγνωριστεί ως μια γνήσια και πλήρη εναλλακτική λύση στον καπιταλισμό όπου η αναδιανεμητική και περιεκτική πραγματικότητά της μπορεί να καλύψει όλους τους οικονομικούς τομείς και να προσφέρει σημαντικές αλλαγές.

Υπάρχει επείγουσα ανάγκη να δοθεί πολύ πιο ενεργή στήριξη στις πρωτοβουλίες της Κ.Α.Λ.Ο ως πολιτικό σχέδιο κοινωνικού μετασχηματισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα δίκτυα της Κ.Α.Λ.Ο πρέπει να προσδιοριστούν και να προσκληθούν να συμμετάσχουν στη συζήτηση σε όλες τις πτυχές της δημόσιας πολιτικής και των κανονιστικών ρυθμίσεων, δεδομένων των σημαντικών αναγκών για προσαρμοσμένους μηχανισμούς υποστήριξης που απαιτούνται για την ενίσχυση των τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών στην ικανότητά τους να αναπτύξουν ανθεκτικές ευκαιρίες για μια πραγματική αειφόρο ανάπτυξη. Ως ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο που αποτελείται από 34 δίκτυα σε περισσότερες από δεκαπέντε χώρες, η RIPPSS Europe υποστηρίζει τον αυξανόμενο αριθμό πρωτοβουλιών που καλύπτουν όλα τα ευρωπαϊκά εδάφη που προσφέρουν ευέλικτες, συλλογικές και ευκαιρίες χειραφέτησης μέσω της ανάπτυξης της αλληλέγγυας οικονομίας: συνεταιρισμοί, εταιρείες αμοιβαίας αλληλοβοήθειας, πολιτιστικές δομές που βασίζονται στην αλληλεγγύη, αγορές αλληλεγγύης, υποστηριζόμενη γεωργία κλπ. Όλα αυτά που αναπτύσσουν την ανθεκτικότητα και ικανότητες που βασίζονται σε οργανωτικές μεθόδους που προάγουν την ελευθερία,

την αμοιβαιότητα τις συλλογικές λύσεις στις ανάγκες των πολιτών, αλληλεγγύη, ίσες ευκαιρίες, ανθρώπινα δικαιώματα μέσα από ειδικές και προσαρμοσμένες προσεγγίσεις σε τοπικό σε παγκόσμιο επίπεδο.

2. Κοινωνική καινοτομία και αλληλεγγύη χωρίς αποκλεισμούς: ένα μετασχηματιστικό σενάριο για ένα κοινό ευρωπαϊκό μέλλον

2.1. Κοινωνική καινοτομία με βάση την ισότιμη αμοιβαιότητα και τη δημόσια ανακατανομή: γενική προοπτική για την ευρωπαϊκή δημόσια πολιτική (1)

Το RIPPSS υποστηρίζει την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας με βάση ένα μοντέλο στο οποίο η κοινωνική καινοτομία δεν περιορίζεται απλώς στη διατήρηση του status quo. Είναι επίσης μετασχηματιστικό και πολύ περίπλοκο. Δεν ανταποκρίνεται μόνο στις ανάγκες των λαών, αλλά φιλοδοξεί προς ένα νέο πρότυπο κοινωνικής αλλαγής. Περιλαμβάνει έναν προβληματισμό σχετικά με τα διάφορα επίπεδα των ιδρυμάτων, καθώς και τη θεσμική και πολιτική διαμεσολάβηση που απαιτείται για να μπορέσει η κοινωνική καινοτομία να μεταμορφώσει το θεσμικό πλαίσιο.

Αυτή η αντίληψη της κοινωνικής καινοτομίας συνδυάζει δύο μητρικά δημοκρατικής συμμετοχικής αλληλεγγύης: η μία βασίζεται στην ισότιμη αμοιβαιότητα και η άλλη στη δημόσια ανακατανομή. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η κοινωνική καινοτομία συνεπάγεται την αναδιάρθρωση των δημόσιων θεμάτων, τη δημόσια φύση των πρωτοβουλιών των πολιτών. Αυτό καθορίζεται με μια μορφή αλληλέγγυας οικονομίας που υποστηρίζει την εδραίωση αντιπροσωπευτικών, συμμετοχικών και εκλαϊκευτικών δημοκρατιών με βάση την έκφραση των συλλογικών αναγκών και την προσέγγιση που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Επιπλέον, η πολυφωνική δημοκρατία πρέπει να συνδέεται με μια πολυφωνική οικονομία. Επιστρέφουμε λοιπόν στη θεμελιώδη συμβολή του Karl Polanyi, στην οποία μπορούμε να προσθέσουμε και αυτό του Eleonor Ostrom σχετικά με το θέμα των κοινοτήτων. **Η πρόκληση είναι να επαναπροσδιοριστεί η οικονομική**

δραστηριότητα, ενσωματώνοντάς την σε ένα μοντέλο που εξυπηρετεί την πλειοψηφία και όχι τα συμφέροντα των λίγων.

Επομένως, αυτό το δεύτερο σενάριο (2) κοινωνικής καινοτομίας που οδηγεί σε κοινωνικό μετασχηματισμό, χάρη στην αλληλεγγύη της χωρίς αποκλεισμούς, είναι ότι θεωρεί ότι συνδέει και οικοδομεί τη σχέση μεταξύ του θεσμικού πλαισίου και των εκφρασμένων αναγκών και προσδοκιών της κοινωνίας των πολιτών μέσω του καθορισμού των συλλογικών δράσεων. Επομένως, δεν είναι πλέον θέμα ιεράρχησης των δράσεων που προνοούν τον ιδιωτικό τομέα, αλλά μάλλον για προσεγγίσεις που εμπλουτίζουν τη δημόσια δράση για την ανανέωση και τον "εκδημοκρατισμό της δημοκρατίας".

Οι προκλήσεις των πολιτικών κοινωνικής καινοτομίας

Πρέπει να κινητοποιηθούν όλες οι μορφές κοινωνικής καινοτομίας για να διατηρηθεί η κοινωνική ένταξη, η ολοκλήρωση και η συνοχή στην Ευρώπη. Ωστόσο, ορισμένες αναδυόμενες τάσεις επικεντρώνονται στη θεσμική υποστήριξη, σε εκείνες τις πτυχές που σχετίζονται με την αλληλεγγύη των συμβόλων. Σε σχέση με αυτό, είναι απαραίτητο να αναφέρουμε τη σημασία του τι αντιπροσωπεύει η αλληλεγγύη και με ποιο τρόπο εκφράζεται στην αλληλέγγυα οικονομία.

Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει επειγόντως να προσανατολίζονται προς μια πολιτική οικοδόμησης της συνοχής που λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των πρωτοβουλιών και των οικονομιών στην εργασία στις χώρες και την ικανότητα όλων να συνεισφέρουν στο κοινό καλό. Ειδικότερα, πρέπει να ενθαρρυνθούν και να υποστηριχθούν οι πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών που εκφράζουν την επιθυμία των ανθρώπων να έχουν πραγματική δημοκρατική και οικονομική ελευθερία. Αυτό συνεπάγεται την υπέρβαση της τρέχουσας προσέγγισης που βασίζεται τρεχούμενα πλαίσια και να πάμε σε μια οικοδόμηση πραγματικής οριζόντιας πολιτικής.

2.2. Δημόσιες πολιτικές προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες της Κ.Α.Λ.Ο και στην οικονομική "υψηκοότητα"

Ένα κοινό όραμα για την ευρωπαϊκή ανάπτυξη μπορεί να οικοδομηθεί θέτοντας την προθυμία και την ικανότητα της Κ.Α.Λ.Ο να συμμετέχει στη δημόσια και δημοκρατική ζωή της ΕΕ και να οικοδομήσει από κοινού ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο και ένα σώμα δημόσιας πολιτικής. Όσον αφορά τη δημόσια τάξη, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη διάφορες προοπτικές:

- **Απαιτείται μια οριζόντια προσέγγιση για την Κ.Α.Λ.Ο για όλους τους υφιστάμενους οικονομικούς τομείς**, προκειμένου να συμπεριληφθούν συγκεκριμένοι κανονισμοί που προωθούν μη κερδοσκοπικές πρωτοβουλίες με βάση την κοινωνία των πολιτών και την συλλογική επιχειρηματικότητα. Ο εσωτερικός διάλογος και οι διαπραγματεύσεις για την τομεακή ρύθμιση θα πρέπει να στοχεύουν και να συμβάλλουν στην εφαρμογή πιο δίκαιων μηχανισμών αναδιανομής και αμοιβαιότητας στους εν λόγω τομείς, καθώς και σε καινοτόμους τρόπους δημοκρατικής ρύθμισης και ρύθμισης των οικονομικών δραστηριοτήτων των πολιτών. Η Ειδική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία παρέχει μερικές ενδιαφέρουσες θεσμικές απαντήσεις, αντιμετωπίζοντας την ανάγκη για ευέλικτη και αντιδραστική διοργανική δράση.

- **Πρέπει να αναπτυχθούν κάποιες συγκεκριμένες δημόσιες πολιτικές για τις πρωτοβουλίες Κ.Α.Λ.Ο. Η Κ.Α.Λ.Ο δεν πρέπει να θεωρείται ως τομέας, αλλά ως πεδίο δράσης και αντίληψη:** η ανάπτυξη της εκπαίδευσης για την Κ.Α.Λ.Ο, αρχικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και εκπαίδευσης ενηλίκων είναι μια σημαντική πτυχή. Οι τοπικές πρωτοβουλίες που καταβάλλουν επίσης προσπάθειες για τη συμπερίληψη νέων μορφών "υψηκοότητας" στον οικονομικό χώρο θα πρέπει να υποστηριχθούν με την ανάπτυξη ειδικών μηχανισμών διακυβέρνησης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δημιουργούν ενεργά ένα νέο δημόσιο χώρο σχέσεων εγγύτητας που συνδυάζουν την πολιτική και οικονομική ανάπτυξη. Η ανάγκη συντονισμού, η επένδυση στη δια βίου κατάρτιση σε κοινωνικές πτυχές της Έρευνας & Ανάπτυξης πρέπει να υποστηριχθούν το ίδιο.

- **Ορισμένες νομικές προσαρμογές απαιτούνται επίσης όταν πρόκειται για τη συλλογική διάσταση της Κ.Α.Λ.Ο:** οι ενδιαφερόμενοι αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες στην τήρηση των θεσμικών νομικών προτύπων που εξακολουθούν να

απαιτούνται στην παραδοσιακή οικονομία, αλλά δεν είναι πάντοτε συναφείς με την Κ.Α.Λ.Ο. Για παράδειγμα, η ρύθμιση του κοινωνικού διαλόγου στις συνεταιριστικές και εργατικές μονάδες των εργαζομένων, τα πρότυπα υγείας και ασφάλειας για τους παραγωγούς τροφίμων μικρής κλίμακας που έχουν ως στόχο τη βιομηχανική γεωργία και δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους, τα κοινωνικά πρότυπα και οι προσφορές πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να παρέχουν πρόσβαση στους θεσμικούς μηχανισμούς χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η νομική έννοια των κοινωνικών προτύπων κλπ.

• Η ανάπτυξη πρωτοβουλιών αλληλεγγύης εξαρτάται επίσης από την αναγνώριση των οικονομικών ιδιαιτεροτήτων τους, ιδίως των μη κερδοσκοπικών και μη ανταγωνιστικών διαστάσεων, καθώς και από την ενσωμάτωσή τους προς το γενικό συμφέρον και την προοπτική κοινής ωφέλειας. Η αναγνώρισή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως οικονομικές και «μη οικονομικές» υπηρεσίες γενικού συμφέροντος - είτε μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα είτε περιορισμένου κέρδους και ως εκ τούτου θεωρείται μη ανταγωνιστική - έχει μεγάλη σημασία. Η ανάπτυξή τους εξαρτάται επίσης από τη στενή σχέση με το περιβάλλον και τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, καθώς οι πρωτοβουλίες Κ.Α.Λ.Ο εκτελούν δραστηριότητες κοινωνικής ωφέλειας που συμμετέχουν σε μια δημοκρατική και ισότιμη οικονομία. Η επεξεργασία μιας πιο σταθερής δέσμης δεικτών που καθορίζουν μη κερδοσκοπικές και μη ανταγωνιστικές πρωτοβουλίες, καθώς και η νομική αναγνώριση αυτών των δύο διαστάσεων όχι ως οικονομική εξαίρεση, αλλά ως κατηγοριών με νομική εμβέλεια είναι καίριας σημασίας.

• Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά σε προγράμματα χρηματοδότησης που υλοποιούν στόχους για «Βιώσιμη Ανάπτυξη» για την επίτευξη κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας, ισότητας σε εδαφικό επίπεδο και δίκαιης αναδιανομής όλων των μέσων και του πλούτου, προωθώντας και πιο συγκεκριμένα τη χρηματοδότηση:

- τις απαραίτητες δημόσιες υπηρεσίες, που εγγυώνται την τοπική κοινωνική και θεσμική ανάπτυξη, σύμφωνα με τις αρχές της καθολικής και άνευ όρων πρόσβασης

- **τοπικές πρωτοβουλίες πολιτών**, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και με βάση τις προοπτικές γενικού ενδιαφέροντος, με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο του σχεδιασμού και της οικοδόμησης τοπικών δημόσιων πολιτικών γενικού ενδιαφέροντος
- **Υποστήριξη διαδικασιών και μηχανισμών συνεργασίας**, συμβάλλοντας στην οικοδόμηση τομεακών και διατομεακών δικτύων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και χώρων για τον διάλογο με τους πολίτες, ενσωματώνοντας την ισότητα των εδαφών ως κύριο στόχο.

Προσδιορισμός συγκεκριμένων δεικτών για επιλεγμένους στόχους βιώσιμης και ανάπτυξης πολλαπλά έργα που αποδεικνύουν τη συνάφεια της Κ.ΑΛ.Ο για την επίτευξη μετρήσιμης προόδου. Σε μια κοινωνία σε μεταβατικό στάδιο, η ΣΒΑ (Στόχοι για Βιώσιμη Ανάπτυξη) 12 ("Υπεύθυνη παραγωγή και κατανάλωση") έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη αυτής της προόδου. Οι περισσότερες πρωτοβουλίες της Κ.ΑΛ.Ο είναι τοπικές και επομένως αυτό μπορεί να βοηθήσει στην απόδειξη της συνάφειας και της σημασίας της συμμετοχικής εφαρμογής των ΣΒΑ. Ομοίως, το ΣΒΑ 11 ("Αειφόρες πόλεις και κοινότητες") παρέχει μια ευκαιρία για την εφαρμογή καινοτόμων προσεγγίσεων Κ.ΑΛ.Ο για την παροχή υπηρεσιών και προσιτών συλλογικών προσεγγίσεων για τη στέγαση και την τοπική διαχείριση της γης. Το ΣΒΑ 2 ("End Hunger") συνδέεται αναπόφευκτα με το δικαίωμα στην τροφή και την κυριαρχία των τροφίμων και η SSE προσφέρει πολλά διαφορετικά σημεία εισόδου για να το επιτύχει αυτό. Τέλος, η ΣΒΑ 13 ("δράση για το κλίμα") είναι σιωπηρή σε όλες τις εργασίες της SSE, δεδομένης της μαζικής μετεγκατάστασης και της παραγωγής / κατανάλωσης χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που παρέχεται από την Κ.ΑΛ.Ο

- **Διαφορετική εδαφική προσέγγιση:** είναι απαραίτητο να διατυπωθούν οι ευρωπαϊκές πολιτικές για την ολοκληρωμένη και περιεκτική ενσωμάτωση των τοπικών και κοινοτικών προσεγγίσεων, των αναγκών και των προσδοκιών.

- **Ενίσχυση της δυναμικής της οικονομίας αλληλεγγύης:** οι συνεργασίες και οι μηχανισμοί στήριξης της κοινωνίας των πολιτών - οι οποίοι μπορούν να περιλαμβάνουν τον αυτοπεριορισμό, τη διαφοροποίηση της απόσχισης. Αυτές οι δυναμικές πρέπει να διακριθούν από τα αναπτυξιακά μοντέλα όπως η αποκλειστική δυναμική κλιμάκωσης.

3. Επόμενα βήματα σχετικά με την ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ακολουθούν κάποιες προτάσεις για να προχωρήσει η ανάπτυξη των δημόσιων πολιτικών:

- **Συμμετοχή σε σημαντικές συνομιλίες για τους ενδιαφερόμενους φορείς της Κ.Α.Λ.Ο, όπως η αναπτυξιακή προοπτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2020/2030, συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ και της πλατφόρμας:** τι είδους πιθανή συμβολή; Ορισμένα μέλη του RIPESS συμμετέχουν ήδη στο διάλογο για τη θέσπιση μιας κοινής πολιτικής για την επισιτιστική ασφάλεια, η οποία θα διεξαχθεί από το IPES-Food. Αυτό περιλαμβάνει αναφορά σε λύσεις Κ.Α.Λ.Ο που αυξάνουν την προσέγγιση για την οικοδόμηση βιώσιμων συστημάτων διατροφής, πρόσβαση σε γη, νερό και σπόρους.

- **Ανάπτυξη της συμμετοχικής και κοινής συλλογής δεδομένων σχετικά με τις πρακτικές και την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο.** Καλύτερη συνεργασία με τους ακαδημαϊκούς και τα ερευνητικά κέντρα πολιτικής. Πρέπει να υλοποιηθεί μια κοινή χαρτογράφηση της δημόσιας πολιτικής της Κ.Α.Λ.Ο, ειδικά σε τοπικό και δημοτικό επίπεδο, με τη συμμετοχή πολλών διαφορετικών δικτύων και φορέων της Κ.Α.Λ.Ο.

- **Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Πυλώνας:** Η βάση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων πρέπει να τεθεί στο επίκεντρο αυτού του ορίζοντα και να στηριχθεί αυτή η οικονομία που βασίζεται στην αλληλεγγύη για να διασφαλιστεί η καθολική κοινωνική ασφάλεια των εργαζομένων, καθώς και η εκπαίδευση και ο πολιτισμός. Αυτές οι τρεις ανθρώπινες διαστάσεις, εγγενώς ανταγωνιστικές και μη εμπορευματοποιημένες, πρέπει να αποτελέσουν τον εκκολαπτόμενο και δημοκρατικό πυλώνα που είναι απαραίτητος για να τροφοδοτήσουμε την ικανότητά μας να δημιουργούμε την ανθρωπότητα στο σύνολό της.

- **Μεθοδολογίες εκτίμησης:** υπάρχει η ανάγκη της ηθικής της σχέσης και της μακροπρόθεσμης αξιολόγησης / συνέχειας του διαλόγου μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων. Οι χώροι μεγάλης διάρκειας που συγκεντρώνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη για να συζητήσουν την εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών πρέπει να βοηθήσουν το κοινό να αποφασίσει για προσαρμογές σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ως μέθοδο βελτίωσης της δημόσιας πολιτικής.

- **Οι δημόσιες συμβάσεις** πρέπει να περιλαμβάνουν κριτήρια αναγνώρισης και ενίσχυσης υπεύθυνων, μη κερδοσκοπικών και τοπικών πρωτοβουλιών, σύμφωνα με κοινωνικά υπεύθυνα μέσα παραγωγής. Η συλλογική επιχειρηματικότητα θα μπορούσε επίσης να θεωρηθεί ως ένα κριτήριο. Μια δέσμη αυτών των ειδικών κριτηρίων θα μπορούσε να συζητηθεί με τον πολίτη, προκειμένου να προσδιοριστούν οι στόχοι γενικού συμφέροντος που διακυβεύονται στις δημόσιες συμβάσεις.

- **Εμπορικές συμφωνίες,**

πρέπει να σταματήσουν οι συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών: η CETA, η TTIP, EPAs και όλες οι εμπορικές συμφωνίες που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης χωρίς τη συμμετοχή των πολιτών της Ε.Ε και πρέπει να αναπτυχθεί ευρωπαϊκή στρατηγική αλληλεγγύης και δίκαιης εμπορίας, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων.

- **Το μέλλον της εργασίας - Έκθεση της ΔΟΕ για την Κ.Α.Α.Ο 2017:** είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι κύριες προοπτικές που έχει ορίσει η ΔΟΕ ως υποστηρικτής των Εργατικών δικαιωμάτων ως ανθρώπινα δικαιώματα και την κεντρική θέση αυτού του δικαιώματος στη διεθνή ειρηνευτική διαδικασία.

"Ως επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε σχέση με τους μετόχους (και όχι με μετόχους), τείνουν να εξυπηρετούν περισσότερο τις ανάγκες των εργαζομένων και των άλλων μελών τους: ως επιχειρήσεις που έχουν τις ρίζες τους στις τοπικές κοινότητες, είναι λιγότερο πιθανό να κινηθούν προς αναζήτηση φθηνότερης εργασίας και είναι πιθανότερο να εντοπίσουν αναδυόμενες ανάγκες σε τοπικό επίπεδο στις οποίες απευθύνονται οι δραστηριότητές τους, ως μη κερδοσκοπικές επιχειρήσεις, μπορούν να αξιοποιήσουν τις σχέσεις εμπιστοσύνης, την εθελοντική εργασία και τις δωρεές που τους επιτρέπουν να λειτουργούν σε τομείς χαμηλού κέρδους. Λόγω αυτών των

χαρακτηριστικών, οι οργανώσεις Κ.Α.Ο μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία και διατήρηση της απασχόλησης σε παραδοσιακούς τομείς και να προωθήσουν την ατζέντα της αξιοπρεπούς εργασίας όπως την ορίζει η ΔΟΕ (Διεθνής Οργάνωση Εργασίας), παρέχοντας ποιοτικές και σταθερές θέσεις εργασίας, διευκολύνοντας την είσοδο των γυναικών στο εργατικό δυναμικό, ενσωματώνοντας τους μειονεκτούντες εργαζόμενους και βοηθώντας τη μετάβαση από άτυπη σε επίσημη απασχόληση. Οι οργανώσεις Κ.Α.Ο μπορούν επίσης να βοηθήσουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας σε αναδυόμενους τομείς όπως η "ασημένα οικονομία", οι οποίοι κινδυνεύουν από ανεπίσημες ή μη τυποποιημένες μορφές εργασίας, σε επιχειρηματικές οργανώσεις που μπορούν να προσφέρουν περισσότερη δομή και ασφάλεια. Αυτό θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό τα επόμενα χρόνια, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της απασχόλησης θα προέρχεται από τον τομέα των υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων ιδίως των υπηρεσιών προσωπικής φροντίδας και των κοινωνικών υπηρεσιών) και θα είναι πολύ λιγότερο δομημένο από ό, τι στο παρελθόν λόγω της ανόδου της οικονομίας."

• Το ανοιχτό και δωρεάν διαδίκτυο και το ζήτημα του ψηφιακού εργατικού δυναμικού: από την αρχή που προέκυψε η δυναμική του Διαδικτύου για τους συνεταιρισμούς και οι νέες μορφές οικονομίας που βασίζονται στην αλληλεγγύη (άμεσες αγορές από μικρούς παραγωγούς, συλλογική χρήση πόρων όπως μεταφορές κ.λπ.), καθώς και για τη διευκόλυνση μορφών πιο ευέλικτης και απομακρυσμένης εργασίας. Ωστόσο, το Διαδίκτυο έχει επίσης χρησιμεύσει για την εμβάθυνση των νεοφιλελεύθερων μοντέλων εργασιακής ανασφάλειας και κατακερματισμού, διευκολύνοντας την εξωτερική ανάθεση και την απογείωση υπηρεσιών, με ένα προϊόν αντί για πληρωμή μισθών). Επιπλέον, με την έκρηξη της λεγόμενης "οικονομίας ανταλλαγής" (η επικαλούμενη κατά παραγγελία οικονομία (gig economy), αναδυόμενες νέες μονοπωλιακές ενδιάμεσες επιχειρήσεις (π.χ. Amazon, über, Airbnb) που επιδιώκουν να ιδιωτικοποιήσουν το δυναμικό αλληλεγγύης του Διαδικτύου. Όλα αυτά επηρεάζουν τα εργασιακά δικαιώματα και τη διαπραγμάτευση συμβάσεων και συλλογικών δικαιωμάτων, τα οποία κατακτήθηκαν μετά από αιώνες αγώνων.

(1) Απόσπασμα της συμβουλευτικής επιτροπής RIPPES «Κοινωνική καινοτομία στην Ευρώπη: ποια σχέση με την οικονομία αλληλεγγύης; », Βρυξέλλες, 28 Ιανουαρίου 2016 (βλ.: Ripess.eu)

(2) Όσον αφορά το πρώτο σενάριο που παρουσιάστηκε ως «μοντέλο κοινωνικής καινοτομίας και ασθενούς αλληλεγγύης», στο οποίο «η κοινωνική καινοτομία προέρχεται από μια νέα διαμόρφωση στην αγορά. Δηλαδή, ο ανταγωνισμός της αγοράς είναι καθοριστικός για την αναγνώριση της συνάφειας **των κοινωνικών καινοτομιών που αξιολογούνται ως προς την αποτελεσματικότητά τους και εξετάζονται βάσει του βαθμού οικονομικής απόδοσης και της εμπορικής ικανότητάς τους να αυτοχρηματοδοτούνται.** Υπάρχει πλέον μια διείσδυση του εμπορικού μοντέλου που επηρεάζει το ζήτημα της φτώχειας καθώς και του περιβάλλοντος. Εξαρτάται από τα προνομιακά εργαλεία των εταιρικών σχέσεων με μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις και την εσωτερίκευση των εξωτερικών παραγόντων, όπως το δικαίωμα της αγοράς να ρυπαίνει. Προφανώς, η κοινωνική καινοτομία σε μια προοπτική ασθενούς αλληλεγγύης ακολουθεί επίσης την κατεύθυνση μιας έκκλησης για την ικανότητα του καπιταλισμού να μεταρρυθμιστεί και να νομιμοποιηθεί. Υπάρχει μια ολόκληρη σειρά νέων θεσμών αφιερωμένων σε μια τέτοια αντίληψη της κοινωνικής καινοτομίας: την εταιρική κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη, την επιχειρηματική ιδιότητα του πολίτη, την φιλανθρωπική δραστηριότητα, το πυθμένα της αγοράς ως προσαρμοσμένο στην αγορά για τους φτωχούς, ακόμη και κοινωνικές επιχειρήσεις. »